

REDACTIONEEL

Een stap in het donker?

Ondergronds zal voor veel mensen gelijkstaan aan iets donkers of grauw. Zelf moet ik dan ook meteen denken aan de metro. Als kind van een jaar of 7 moest ik daar dan ook niets van hebben, en een bezoekje aan NEMO (Wetenschapsmuseum) in de schoolvakanties met opa was steevast met de tram en een omweg, om maar niet ondergronds te hoeven gaan. Zoals de meeste mensen ben ik daar inmiddels helemaal overheen gegroeid, maar toch blijkt dat ook voor volwassenen donker en ondergronds niet zo comfortabel worden geacht. De sombere sfeer en de (gebrekkige) verbinding met het bovengrondse in deze stations spelen daar wellicht een belangrijke rol in. Toch zijn er tal van uitzonderingen en gaat het zelfs zover dat mijn kinderlijke angst voor de metro is omgeslagen in bewondering. Denk bijvoorbeeld aan de metro van Sint Petersburg of Moskou, waar qua diepte pas écht over ondergronds gesproken kan worden. De metrostations daar werden in de Sovjettijd gezien als de paleizen van het volk. Het zegt misschien ook wel iets, dat juist die dan ondergronds moesten zijn. Maar moderne voorbeelden van bijzondere metro's zijn er ook. Zo was ik een aantal jaar geleden in de Taiwanese havenstad Kaohsiung. Het gebruik van de metro zelf is daar al bijzonder, onder andere door manga figuren, artificiële intelligentie en de unieke muziek bij vertrek en aankomst in het metrostel, die per station verschilt waardoor je dus geen Chinese tekens hoeft te onthouden, maar enkel een melodie. Even bijzonder is het metrostation Formosa Boulevard vanwege de zogenaamde *Dome of Light*, die met een diameter van 30 meter wordt beschouwd als het grootste glazen kunstwerk ter wereld. Het symboliseert het menselijk leven aan de hand van water, aarde, licht en vuur en refereert daarmee aan het democratisch proces en hervormingen in Taiwan. Het is namelijk op die locatie waar het zogenaamde *Kaohsiung Incident* in december 1979 plaatsvond. Deze gebeurtenis wordt ook wel beschouwd als een sleutelmoment in latere hervormingen naar een democratisch Taiwan. Ik hoop in ieder geval dat deze hervormingen niet ter ziele gaan, met de huidige spanningen tussen China en Taiwan. Ook daar speelt de ondergrond overigens mogelijk een rol, met een voorgestelde tunnel die China graag zou willen bouwen richting Taiwan.

Wie bij Napels aan ondergronds denkt, komt misschien al snel uit bij de maffia, maar niets is minder waar. Zo wordt lijn 1 van de metro daar ook wel *Il Metrò dell Arte* genoemd vanwege de mooie stations en kunsttentoonstellingen. Behalve de metro zijn er echter nog meer ondergrondse bezienswaardigheden, zoals een Grieks-Romeins theater of een oud aquaduct. Daarnaast is er de zogenaamde Galleria Borbonica, een tunnel die vanaf 1853 werd gebouwd en als doel had de (militaire) verbinding tussen het koninklijk paleis en barakken te versterken en daarmee mogelijk als vluchtweg kon dienen voor de koninklijke familie. Door de Italiaanse eenwording verloor deze tunnel zijn functie, maar werd deze in de Tweede Wereldoorlog wel als schuilplaats gebruikt, en later als opslagplaats voor oude auto's en fascistische standbeelden.

In Brugge is er weliswaar geen metro, maar kent men wel een ondergrondse bierpijplijn van een brouwerij naar de bottelarij aan de andere kant van de stad. Het uitweiden over bier bewaar ik echter voor het volgende nummer. Het is echter wel een voorbeeld van een ondergrondse oplossing die het bovengronds ruimtegebruik efficiënter kan maken. We zijn met andere woorden

vaker ondergronds dan we denken, of afhankelijk van ondergrondse oplossingen, en alleen dat is al een reden voor dit themanummer. In het dagelijkse leven kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de fietsenstalling of de parkeergarage bij het station, of misschien wel de supermarkt. Vaak staan we er helemaal niet bij stil. Tijdens het reizen zoeken we het ondergrondse juist soms bewust op en zijn het aantrekkelijke attracties of bezienswaardigheden. Of het nou gaat om een lichtshow in een metrostation, een oud gangenstelsel, of een vleermuizengrot, er zijn talloze voorbeelden. Wat betreft dat toerisme lijken we hier en daar terug te gaan naar de situatie van voor de pandemie, in goede of slechte zin. Aan een virtuele stedentrip bleken dan ook heel wat haken en ogen te zitten, maar we zijn ons misschien wel meer bewust geworden van andere gevaren die zich ondergronds schuil kunnen houden. Wellicht dat die vleermuizengrot de volgende keer wellicht beter virtueel bezocht kan worden. Het geeft wel aan dat het ondergrondse ook van vitaal belang is voor wat zich bovengronds afspeelt en dat we daar zuinig op moeten zijn en duurzaam mee moeten omgaan. De C-Mine in Genk was in de herfstvakantie weer tijdelijk omgevormd tot 'Wondergrond', een avonturentocht voor kinderen. Maar misschien is het een term die we vaker moeten gebruiken wanneer we naar het ondergrondse kijken, namelijk met meer verwondering en meer aandacht.

Wesley Gruijthuijsen
Hoofdredactie AGORA

COVERFOTO

Bron: Lieselotte De Bie (Unsplash)

ACHTERGROND

Bron: Helio Dilolwa (Unsplash)